

Groothertog Jean 95 jaar

Prinses Beatrix (I) was zaterdag een van de gasten tijdens de viering van de 95e verjaardag van groothertog Jean van Luxemburg (m.). In de Philharmonie van Luxemburg kreeg hij een concert aangeboden. Groothertog Jean regeerde van 1964 tot 2000, toen hij de troon overdroeg aan zijn zoon groothertog Henri (4e v. l.). De Spaanse koningin Sofia (5e v. l.) was ook bij het feest aanwezig, net als de Belgische koning en koningin, die oom tegen Jean moeten zeggen. Naast prinses Beatrix groothertogin Maria-Teresa van Luxemburg. beeld EPA

Lintjesdragers steunden sanatorium

tekst Wim Hulsmans
beeld RD, Henk Visscher

De feestelijkheden rond de viering van 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden zijn alweer even afgesloten. Toch druppelen er nog wat herinneringspublicaties na. Zo verscheen vorige maand ter gelegenheid van het koninkrijksjubileum het boek "Weldaad loont. 110 jaar Koninklijke Vereniging van Leden der Nederlandse Ridderorden" (uitg. Matrijs, Utrecht, 2015).

Het boek gaat over een vrij onbekende vereniging, maar wel een met ruim 11.000 leden. En omdat onbekend veelal onbemind maakt, is het bestuur ijverig bezig een nieuwe koers te vinden en de vergrijzing van het ledenbestand tegen te gaan. De publicatie

van het boek moet de vereniging meer een gezicht geven. Elke Nederlander die een koninklijke onderscheiding ontvangt, kan lid worden van de vereniging. Bij het ospelden van de versierselen krijgt elke gedecoreerde een uitnodiging om zich in te schrijven. Het bestuur zou graag zien dat meer geridderden daar positief op reageerden.

Exclusief

Is de vereniging nu toegankelijk voor elke onderscheiden Nederlander, in het verleden was dat wel anders. Bij de oprichting is de vereniging „een exclusieve club voor heren uit de betere kringen.“ In 1902 komen op uitnodiging van de kanselier van de Nederlandse Orden –beheerder van de lintjesgeridderde jonkheren, baronnen, bestuurders, hoogleraren, hoge militairen, juristen en ondernemers samen. Doel van de bijeenkomst is „te onderzoeken of een vereniging voor leden van beide Nederlandse civiele orden mogelijk en wenselijk“ is. Ja, vinden de aanwezigen.

De vereniging wordt opgericht en de statuten vermelden twee

doelen: financiële steun van de geridderden aan het sanatorium voor tuberculosepatiënten Oranje Nassau's Oord in Renkum –een initiatief van koningin Emma– en als tweede: het vormen van een ondersteuningsfonds voor weduwen en wezen van geridderden.

Eerste voorzitter wordt jonkheer Gustave Marie Verspyck, luitenant-generaal van het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (KNIL) en later adjudant-generaal van koning Willem III en koningin Wilhelmina. Zijn plaatsvervanger en later opvolger is de gouverneur-generaal van Nederlands-Indië, jonkheer C. H. A. van der Wyck.

Koningin Wilhelmina aanvaardt het beschermvrouwschap. Prins Hendrik, echtgenoot van de koningin, is een van de vaste donateurs. Zo blijft de vereniging er een lange periode vooral een van leden met lange namen en veel titels. Na de Tweede Wereldoorlog komt daar langzamerhand verandering in, al figureren in het bestuur wel veel bekende Nederlandse bestuurders.

Sanatorium

Het fotrijke jubileumboek beschrijft het ontstaan van de vereniging en de ontwikkelingen rond de Nederlandse orden. De voorzitters worden geportretteerd en de bijzondere betekenis van de koninginnen Emma en Wilhelmina krijgt aandacht. Auteur Kees-Jan Dijkstra –vorige maand overhandigde hij het eerste exemplaar van het boek aan prof. mr. J. G. de Hoop Scheffer, kanselier van de Nederlandse Orden– beschrijft in het jubileumboek ook uitvoerig de geschiedenis van sanatorium Oranje Nassau's Oord. De Vereniging van Leden der Nederlandse Ridderorden is vooral in de vooroorlogse periode een van de grote giftengevers.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog

Leden van de Koninklijke Vereniging van Leden der Nederlandse Ridderorden gaven jaarlijks flinke giften voor het sanatorium voor tuberculosepatiënten Oranje Nassau's Oord in Renkum, een initiatief van koningin Emma.

„Niet zeker of er een koningin Amalia komt”

tekst Wim Hulsmans
beeld RVD/Walburg Pers

Het is niet zeker of er na een koning Willem-Alexander nog plaats is voor een koningin Amalia. Dat schrijven Gerben Graddesz Hellinga en Patric Aalders in hun recent verschenen canon van ons Koninklijk Huis "De Oranjes".

Het boek geeft een overzicht van alle belangrijke Nassaus, Oranje-Nassaus en hun echtgenotes. Na een inleiding over de oorsprong van het geslacht Nassau worden als eerste Hendrik III (1483-1538), graaf van Nassau, en René van Châlon –die het Zuid-Franse Orange aan de familienaam verbond– beschreven. Leven en betekenis van elke hoofdpersoon uit het voorgeslacht worden zo in enkele bladzijden geschetst en in beeld gebracht: Willem van Oranje, zijn vier vrouwen en zijn zoons en de stadhouders Willem II en III komen in het eerste deel aan bod.

In deel twee van het fotrijke boek beschrijven de auteurs de levens en betekenissen van de „Duitse en de Friese tak van het geslacht Nassau.“ In dit deel is er aandacht voor de ouders van Willem van Oranje, zijn broers en hun nazaten die lange tijd stadhouder van Friesland waren. Het gaat dan onder anderen over Ernst Casimir, Hendrik Casimir II, Johan Willem Friso en diens bekende vrouw Maria Louise.

Het derde deel van het boek beschrijft de Oranjemonarchie zoals die vanaf 1814 gestalte kreeg en de koningen Willem I, II en III opleverde, met daarna de koninginnen Wilhelmina, Juliana en Beatrix en sinds 2013 koning Willem-Alexander.

Het boek werd vorig jaar gepresenteerd als een nieuwe uitgave door uitgeverij Walburg Pers. De uitgave toont echter veel overeenkomsten met het in 2011 verschenen overzichtswerk "Geschiedenis van Oranje. De canon van ons koninklijk huis" van Hellinga. Veel nieuwe gebeurtenissen sinds 2011 rechtvaardigen de vernieuwde uitgave echter: koningin Beatrix trad terug, Willem-Alexander besteeg de troon, Máxima werd koningin en prins Friso stierf in 2013. Ook verschenen er gedegen biografieën

Prinses Amalia.
beeld RVD/Walburg Pers

over de koningen Willem I, II en III die op een aantal punten tot aanpassingen in de canon leidden.

De auteurs steken hun mening over de Oranjes niet onder stoelen of banken. Ze beschrijven een eeuwenoud geslacht dat hen boeit, maar leggen ook de vinger op de zere plek als het gaat over onverstandige stappen van de koninklijke familie, zoals huwelijksontrouw en het benutten van „slimme belastingconstructies“: „steeds meer mensen vragen zich af waarom we zoveel geld uitgeven voor één familie.“ De aankoop van een vakantievilla in Mozambique en stukken grond bij het nieuwe vakantiehuis van de koning in Griekenland schepden afstand ten opzichte van de gewone Nederlander, vinden Hellinga en Aalders. Koning Willem-Alexander zou in een tijd van economische stilstand in lijn met wat koningin Wilhelmina in de Eerste Wereldoorlog deed, moeten snijden in zijn hofhouding. Ze stellen in de slotbeschouwing dat het al met al „niet zeker is of er na Willem-Alexander nog plaats is voor een koningin Amalia.“

N.a.v. "De Oranjes. De canon van ons Koninklijk Huis", Gerben Graddesz Hellinga en Patric Aalders; uitg. Walburg Pers, Zutphen, 2015; ISBN 9789057306358; 208 blz.; € 29,95.

Emma

vinden geen onderscheidingen plaats, maar de hulpverlening van de vereniging aan nabestaanden van onderscheiden Nederlanders gaat door. Na de oorlog krabbelt de vereniging weer overeind. Het ledental stijgt langzaam onder de leiding van het bestuur, waarvan de nauw aan het hof verbonden jonkheer mr. H. J. Repelaar van Driel van 1948-1967 voorzitter is.

In 1951 wordt prins Bernhard erevoorzitter en een jaar later mag de vereniging het predicaat Koninklijk toevoeging aan haar naam. De contacten met de koninklijke familie zijn goed. Als in 1963 de stichting Oranje Nassau's Oord wordt opgeheven –het verpleeghuis blijft overigens bestaan tot op de dag van vandaag–, moet ook de vereniging van geridderden zich bezinnen op haar doelstelling. De steun aan hulpbehoevende geridderden en hun nabestaanden –in 2012 dertien tekeningen van maximaal 5000 euro– blijft doorgaan. In 1984 worden nieuwe doelstellingen toegevoegd aan de statuten. Zo wil de vereniging de saamhorigheid onder geridderden bevorderen en gaat zij zich meer inzet-

ten voor het hooghouden van de Nederlandse ridderorden. Ook gaat de vereniging een aantal goede doelen op sociaal en cultuurhistorisch terrein steunen. Zo krijgt de Stichting Geuzenverzet een bedrag voor de uitgave van een

herinneringsboek en betaalt de vereniging mee als het Nationaal Indië Monument in Roermond schade oploopt. Inmiddels telt de vereniging ruim 11.000 leden. Verder treedt zij nadrukkelijk naar buiten door in het land bijeenkomsten te beleggen en heeft ze een eigen site –koninklijkeverenigingridderorden.nl– geopend. Op zoek naar verjonging en verbreding.

N.a.v. "Weldaad loont. 110 jaar Koninklijke Vereniging van Leden der Nederlandse Ridderorden", Kees-Jan Dijkstra; uitg. Matrijs, Utrecht, 2015; ISBN 978 90 5345 496 1; 160 blz.; € 29,95.

>>>rd.nl/konhuis

Museum Nederlandse orden vernieuwd

De Koninklijke Vereniging van Leden der Nederlandse Ridderorden was in de jaren vijftig van de vorige eeuw de motor achter de oprichting van het Museum van de Kanselier der Nederlandse Orden, waar allerlei onderscheidingstekens worden getoond. In 1954 ging het museum in Den Haag open. Sinds 1984 huist het in Paleis Het Loo in Apeldoorn. Sinds kort is een deel van de presentatie van het museum vernieuwd. In de oude presentatie ging het vooral om veel vitrinekasten, nu tonen aangeklede poppen daarnaast hoe de eretekens gedragen werden en worden. Ook is er een speelse presentatie voor kinderen ontwikkeld.

>>>kanselierijmuseum.nl

Het museum van de orden is vernieuwd. beeld Paleis Het Loo

koninklijk kort

Deel tuin prins Charles in Schotland weggespoeld

De Britse prins Charles is begin deze maand getroffen door het noodweer in Schotland. Een deel van de tuin bij zijn Schotse residentie Birkhall, waar Charles jarenlang aan werkte, is weggespoeld. Een ander deel staat onder water, meldde The Telegraph.

Inschrijving vierde editie Koningspelen van start

Basisscholen kunnen zich weer inschrijven voor de Koningspelen. Scholen die eraan meedoen, organiseren dan op de laatste schooldag voor Koningsdag, vrijdag 22 april, een eigen Oranje-feest met ontbijt en sport of spellen. De Koningspelen werden in 2013 voor het eerst georganiseerd.

Deense prins-gemaal Henrik met pensioen

De Deense prins-gemaal Henrik houdt de koninklijke plichtplegingen voor gezien. De 81-jarige man van koningin Margrethe is met ingang van 1 januari officieel met pensioen, zo kondigde de koningin aan in haar nieuwjaarstoespraak. „De prins zal nog maar zeer beperkt deelnemen aan officiële gelegenheden. Ik begrijp en respecteer zijn beslissing en ben hem dankbaar voor alle steun, hulp en inspiratie die hij mij al die jaren heeft gegeven“, zei de koningin.

Prins Bernhard jr. zou circuit Zandvoort willen kopen

Prins Bernhard jr. is vrijwel rond met de eigenaren van Circuit Park Zandvoort over de aankoop van het racecircuit in de duinen. Dat meldde De Telegraaf recent. Het circuit staat al jaren te koop. De zoon van prinses Margriet racet vaak op het circuit.

De regering van Bhutan publiceerde vorige week een kalender met daarop een foto van het koningspaar. De koningin van het Himalayalid is zwanger. beeld AFP

Agenda

○ Koning Willem-Alexander en koningin Máxima houden dinsdagmiddag 12 januari de traditionele nieuwjaarsontvangst voor Nederlandse genodigden –met dit jaar bijzondere aandacht voor mensen uit de thuiszorg– en woensdagmorgen 13 januari voor buitenlandse diplomaten. De recepties vinden plaats in het Koninklijk Paleis Amsterdam. Bij beide ontvangsten zijn prinses Beatrix, prinses Margriet en prof. mr. Pieter van Vollenhoven aanwezig.
○ Koningin Máxima en minister-president Rutte zijn woensdag 13 januari aanwezig bij de lancering van het platform NLGroei, het programma van en voor ondernemers met groeiambitie die elkaar willen helpen om groei te realiseren. Het evenement vindt plaats in de Van Nelle Fabriek in Rotterdam.